សូមមើលវីដេអូ ភាគទី ១

សិក្សាព្រះអភិធម្ម

បរមត្ថធម៌

ពាក្យថា **បរមត្ថ** មកពី **បរម** + **អត្ថ** = **បរមត្ថ**

បរម ប្រែថា ប្រសើរ ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនវិបរិត

អត្ថ ប្រែថា អត្ថ, សេចក្តី ឬន័យ

រួមពាក្យទាំងពីរចូលគ្នា បានជា **បរមត្ថ** ប្រែថា អត្ថ ឬសេចក្តីដ៏ប្រសើរ។

បរមត្ថធម៌ មាន ៤ គឺ ÷

១-ចិត្តបរមត្ថ	បានដល់ ចិត្ត ៨៩ ឬ ១២១ ដួង
២-ចេតសិកបរមត្ថ	បានដល់ ចេតសិក ៥២
៣-រូបបរមត្ថ	បានដល់ រូប ២៨
៤-និព្វានបរមត្ថ	បានដល់ ព្រះនិព្វាន

រូបបរមត្ថ
បរិច្ឆេទទី ៦

រូបបរមត្ថ (MATTER)

រូប មានវចនត្ថៈថា រុប្បតីតិ = រូបំ ឈ្មោះថា រូប ព្រោះអត្ថថា ប្រែកប្លាយ គឺ រមែងប្រែកប្លាយ ដោយបច្ច័យដែលជាសត្រូវមាន ត្រជាក់ និងក្ដៅជាដើម ។

លក្ខណាទិចតុក្កៈរបស់រូប

១ - រុប្បនលក្ខណំ	រូបមានការបែកធ្លាយ ជាលក្ខណៈ

២ - វិកិរណរសំ	មានការខ្ចាត់ខ្ចាយ (ឬមានការមិនដឹងអារម្មណ៍) ជាកិច្ច

៣ - អព្យាកតបច្ចុប្បដ្ឋានំ	មានភាពជាអព្យាកត ជាអាការប្រាកដ

៤ - វិញ្ញាណបទដ្ឋានំ	មានវិញ្ញាណ ជាបទដ្ឋាន ។

រូបមាន ២៨ គឺ ៖ មហាភូតរូប ៤ បសាទរូប ៥ វិសយរូប ៤ ភាវរូប ២ ហទយរូប ១ ជីវិតរូប ១ អាហាររូប ១

រួមជានិប្ផន្នរូប ១៨ ។

បរិច្ឆេទរូប ១ វិញ្ញត្តិរូប ២ វិការរូប ៣ និងលក្ខណរូប ៤

រួមជាអនិប្ផន្នរូប ១០ ។

រូបទាំង ២៨ ចែកជាប្រភេទធំៗមាន ២ គឺ មហាភូតរូប ៤ និង ឧបាទាយរូប ២៤ តែបើចែកដោយប្រភេទតូចៗ មានរូប ១១ ពួកដូចតទៅនេះ គឺ ៖

១ - មហាភូតរូប ៤	បានដល់	**បឋវី អាបោ តេជោ វាយោ**
២ - បសាទរូប ៥	បានដល់	**ចក្ខុបសាទ សោតបសាទ ឃានបសាទ ជិវ្ហាបសាទ កាយបសាទ**
៣ - វិសយរូប ៤	បានដល់	**វណ្ណៈ សទ្ទៈ គន្ធៈ រសៈ**
៤ - ភាវរូប ២	បានដល់	**ឥត្ថីភាវៈ បុរិសភាវៈ**
៥ - ហទយរូប ១	បានដល់	**ហទយវត្ថុ**

៦ - ជីវិតរូប ១	បានដល់	ជីវិតិន្ទ្រិយ
៧ - អាហាររូប ១	បានដល់	កពឡិង្ការាហារ
៨ - បរិច្ឆេទរូប ១	បានដល់	អាកាសធាតុ
៩ - វិញ្ញត្តិរូប ២	បានដល់	កាយវិញ្ញត្តិ វចីវិញ្ញត្តិ
១០ - វិការរូប ៣	បានដល់	លហុតា មុទុតា កម្មញ្ញតា
១១ - លក្ខណរូប ៤	បានដល់	ឧបចយៈ សន្តតិ ជរតា អនិច្ចតា ។

បណ្តារូប ២៨ នេះ ក្នុងបាលីចែកទុកជា ២ ពួក គឺ

សភាវរូប ១ និង អសភាវរូប ១ ។

សភាវរូប បានដល់ មហាភូតរូប ៤ ប្រសាទរូប ៥

វិសយរូប ៤ ភាវរូប ២ ហទយរូប ១ ជីវិតរូប ១

អាហាររូប ១ ។

រូប ១៨ នេះ មានឈ្មោះហៅបាន ៥ យ៉ាង គឺ ៖

១ - **សភាវរូប**	រូបដែលមានភាវៈរបស់ខ្លួន
២ - **សលក្ខណរូប**	រូបដែលមានលក្ខណៈ
៣ - **និប្ផន្នរូប**	រូបដែលកើតអំពីសមុដ្ឋាន ៤
៤ - **រូបរូប**	រូបដែលបែកធ្លាយ
៥ - **សម្មសនរូប**	រូបដែលគួរពិចារណា

១ - បឋវីធាតុ (The earth-element)

បឋវីធាតុ មានលក្ខណៈ ២ គឺ ៖

១ - កក្ខឡ បឋវី បឋវីដែលមានភាពរឹង ជាលក្ខណៈ (Hardness)

២ - អថទ្ធ បឋវី បឋវីដែលមានភាពមិនរឹង ជាលក្ខណៈ (Softness)

បឋវី មានវចនត្ថៈថា ៖ **បត្ថីនត្ថេន = បឋវី** ឈ្មោះថា **បឋវី**

ព្រោះអត្ថថា **រឹង** ។

ន័យមួយទៀត **សហជាតរូបានិ បឋន្តិ បតិដ្ឋហន្តិ ឯត្ថាតិ = បឋវី**

ប្រែថាសហជាតរូបទាំងឡាយ រមែងអាស្រ័យ តាំងនៅក្នុងធាតុនេះ

ព្រោះហេតុនោះធាតុនេះ ទើបឈ្មោះថា **បឋវី** ។

លក្ខណាទិចតុក្កៈរបស់បឋវី

១ - **កក្ខឡត្តលក្ខណា** មានភាពរឹង ជាលក្ខណៈ

២ - **បតិដ្ឋានរសា** មានការតាំងមាំ ជាកិច្ច

៣ - **សម្បដិច្ឆន្នបច្ចុប្បដ្ឋានា** មានភាពជាទីទទួលរង ជាអាការប្រាកដ

៤ - **អវសេសធាតុត្តយបទដ្ឋានា** មានធាតុ ៣ ដែលនៅសល់ ជាហេតុជិត ។

បឋវីធាតុមាន ៤ យ៉ាង ៖

១ - **បរមត្ថបឋវី** ឬ **លក្ខណបឋវី** បានដល់ ធាតុដីដែលមានភាពរឹង ឬទន់ជាសភាវៈ

២ - **សសម្ភារបឋវី** ឬ **សុត្តន្តបឋវី** បានដល់ធាតុដីដែលមានចំណែកប្រកប មានទាំងខាងក្នុងកាយ និងខាងក្រៅកាយ ។

រូបក្នុងកាយរបស់សត្វ ជាឧបាទិន្នរូប ហៅថា **អជ្ឈត្តិកបវរី** ។

រូបខាងក្រៅកាយរបស់សត្វ ជាអនុបាទិន្នរូប ហៅថា **ពាហិរបវរី** ។

អជ្ឈត្តិកបវរី មាន ២០ ចែកជា ៤ ពួកគឺ ៖

ពួកតចបញ្ចកៈ		ពួកវក្កបញ្ចកៈ	
១ - កេសា	សក់	៦ - មំសំ	សាច់
២ - លោមា	រោម	៧ - នហារូ	សរសៃ
៣ - នខា	ក្រចក	៨ - អដ្ឋិ	ឆ្អឹង
៤ - ទន្តា	ធ្មេញ	៩ - អដ្ឋិមិញ្ជំ	ខួរក្នុងឆ្អឹង
៥ - តចោ	ស្បែក	១០ - វក្កំ	តម្រងបស្សាវៈ

ពួកបច្ឆាសបញ្ចកៈ

១១ - ហទយំ បេះដូង

១២ - យកនំ ថ្លើម

១៣ - កិលោមកំ វាវ

១៤ - បិហកំ ក្រពះ

១៥ - បប្ផាសំ សួត

ពួកមត្ថលុង្គបញ្ចកៈ

១៦ - អន្តំ ពោះវៀនធំ

១៧ - អន្តគុណំ ពោះវៀនតូច

១៨ - ឧទរិយំ អាហារថ្មី

១៩ - ករីសំ អាហារចាស់

២០ - មត្ថលុង្គំ ខួរក្នុងក្បាល

ពាហិរបឋវី គឺ ធាតុដីខាងក្រៅ បានដល់ ធម្មជាតិដែលរឹង ជាអនុបាទិន្នរូបដូចជា **អយោ** ដែក; **លោហំ** លោហៈ; **តិបុ** សំណប៉ាហាំង; **សីសំ** សំណភក់; **សង្ឃ** ប្រាក់; **មុត្តា** កែវមុក្តា; **មណិ** កែវមណី ជាដើម ។

៣ - **កសិណបឋវី** ឬ **អារម្មណបឋវី** បានដល់ បឋវីកសិណ ឬដី ដែលជា អារម្មណ៍របស់សមថកម្មដ្ឋាន ។

៤ - **សម្មុតិបឋវី** ឬ **បកតិបឋវី** បានដល់ ធាតុដីដែលសន្មត ហៅថា ដី ដុំដី ទីដី ផ្ទៃដី ផែនដី ។

សូមមើលវីដេអូ ភាគទី ២

២ - អាបោធាតុ (The element of cohesion)

អាបេតិ សហជាតរូបានិ បត្ថរតិ អប្បាយតិ វា ព្រូហេតិ វឌ្ឍេតីតិ = **អាបោ** ដែលឈ្មោះថា **អាបោ** ដោយអត្ថថា ជ្រួតជ្រាប គឺ ផ្សើមទៅកាន់រូបដែលកើតរួមគ្នា ឬ ឈ្មោះថា **អាបោ** ដោយអត្ថថា ធ្វើឲ្យសហជាតរូបជិតស្និទ្ធ កពូន ឬចម្រើន ដុះដាល ធាត់ធំ ។

ម្យ៉ាងទៀត **សហជាតរូបានិ អវិប្បកិណ្ណានិ កត្វា ភុសោ បាតិ រក្ខតីតិ** = **អាបោ** ធាតុណា រមែងឃុំគ្រងរក្សា យ៉ាងក្រៃលែងនូវសហជាតរូបទាំងឡាយមិនឲ្យខ្ចាត់ខ្ចាយ ព្រោះហេតុនោះ ធាតុនោះឈ្មោះថា **អាបោ** ។

បរមត្ថអាបោ មានលក្ខណៈ ២ គឺ ៖

១ - បគ្ឃរណអាបា ធាតុទឹកដែលមានលក្ខណៈហូរជ្រាប ។ វត្ថុណា មានអាបោធាតុច្រើនជាងបឋវីធាតុភាពរឹងកាន់តែតិច និងធ្វើឲ្យបឋវីធាតុដែលកើតរួមគ្នានោះហូរទៅ ដូចទឹកក្នុងទន្លេ ស្ទឹងជាដើម ។

២ - អាពន្ទនអាបោ ធាតុទឹកដែលមានលក្ខណៈជាប់ស្អិត ។ វត្ថុណាមានអាបោធាតុតិចជាងបឋវីធាតុ ក៏ធ្វើ ឲ្យវត្ថុនោះជាប់ស្អិតគ្នាជាដុំ គឺធ្វើឲ្យបរមាណូនៃបឋវីធាតុ ក្លាយជាដុំជាប់គ្នា ជារូបរាងសណ្ឋានផ្សេងៗ ដូចជាផែនដី ភ្នំ ដើមត្នោត ទំពាំង ភ្លុកដំរីជាដើម ។

ម្យ៉ាងទៀត អាបោធាតុ ដែលត្រូវតេជោធាតុដុតរោលឲ្យក្ដៅ រហូតដល់អាចហូរទៅបាន ដូចជាដែក មាស ប្រាក់ និង ក្រមួនឃ្មុំជាដើម ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃតេជោធាតុធ្វើឲ្យហូរ អាបោធាតុដែលមានលក្ខណៈ ជាប់ស្អិតនោះ ព្រោះមានតេជោធាតុផ្សំនៅតិច ។

លក្ខណាទិចតុក្កៈរបស់អាបោ

១ - បគ្ឃរណលក្ខណា	មានការហូរ សើម ជាលក្ខណៈ
អាពន្ធនលក្ខណា វា	ឬ មានការជាប់ស្អិត ជាលក្ខណៈ
២ - ឧបព្យូហនរសា	មានការចូលទៅកពូន ជាកិច្ច
៣ - សង្គហបច្ចុប្បដ្ឋានា	មានការតោងរួមផ្ដុំទុក ជាអាការប្រាកដ
៤ - អវសេសធាតុត្តយបទដ្ឋានា	មានធាតុ ៣ ដែលនៅសល់ ជាហេតុជិត ។

អាបោធាតុមាន ៤ យ៉ាង ៖

១ - **បរមត្ថអាបោ** ឬ **លក្ខណអាបោ** បានដល់ ធាតុទឹកដែលជាបរមត្ថ ដូចបានពណ៌នាខាងលើ

២ - **សសម្ភារអាបោ** ឬ **សុត្តន្តអាបោ** បានដល់ ធាតុទឹកព្រមទាំងគ្រឿងប្រកប ចែកជាពីរចំណែកគឺ ៖

អជ្ឈត្តិកអាបោ ធាតុទឹកដែលមាននៅក្នុងកាយរបស់សត្វ ជាឧបាទិន្នករូប មាន ១២ ចែកជាពីរពួកដូច្នេះ ៖

ពួកមេទឆក្កៈ		**ពួកមុត្តឆក្កៈ**	
១ - បិត្តំ	ទឹកប្រមាត់	**៧ - អស្សុ**	ទឹកភ្នែក
២ - សេម្ហំ	ស្លេស្ម៍	**៨ - វសា**	ខ្លាញ់រាវ
៣ - បុព្វោ	ទឹកខ្ទុះ	**៩ - ខេឡោ**	ទឹកមាត់
៤ - លោហិតំ	ឈាម	**១០ - សិង្ឃានិកា**	ទឹកសម្បោរ
៥ - សេទោ	ញើស	**១១ - លសិកា**	ទឹករំអិល
៦ - មេទោ	ខ្លាញ់ខាប់	**១២ - មុត្តំ**	ទឹកមូត្រ ។

ពាហិរអាបោ បានដល់ ធាតុទឹកខាងក្រៅ ជាអនុបាទិន្នករូប ដូចជា ទឹកឫសឈើ ទឹកដើមឈើ ទឹកសម្បកឈើ ទឹកស្លឹកឈើ ទឹកផ្កា និងទឹកផ្លែឈើជាដើម ។

៣ - កសិណអាបោ ឬ **អារម្មណអាបោ** បានដល់ អាបោកសិណ ឬ ទឹកដែលជាអារម្មណ៍របស់សមថកម្មដ្ឋាន មានទឹកក្នុងបាត្រ ក្នុងអាង និងទឹកក្នុងផ្តិលជាដើម។

៤ - សម្មុតិអាបោ ឬ **បកតិអាបោ** បានដល់ ធាតុទឹកដែលសន្មតគ្នាថា ទឹកផឹក និងទឹកងូតជាដើម ។

ជាសាមណេរ

ត្រូវមានគ្រូពីរយ៉ាងសំខាន់

១- ឧបជ្ឈាយ៍ គឺអ្នកបំបួស មានតួនាទីសម្លឹងមើលទោស និងណែនាំអំពីអភិសមាចារជាដើម

២- អាចារ្យ គឺភិក្ខុជាគ្រូបង្រៀន មានវិន័យជាដើម ។

ត្រូវតែតាំងនៅក្នុងការបង្រៀនរបស់លោកទាំងពីរអស់មួយជីវិត។

បើជាភិក្ខុ ត្រូវតាំងក្នុងការបង្រៀនណែនាំក្នុងសណាក់លោកទាំងពីរ ៥ ឆ្នាំ ។

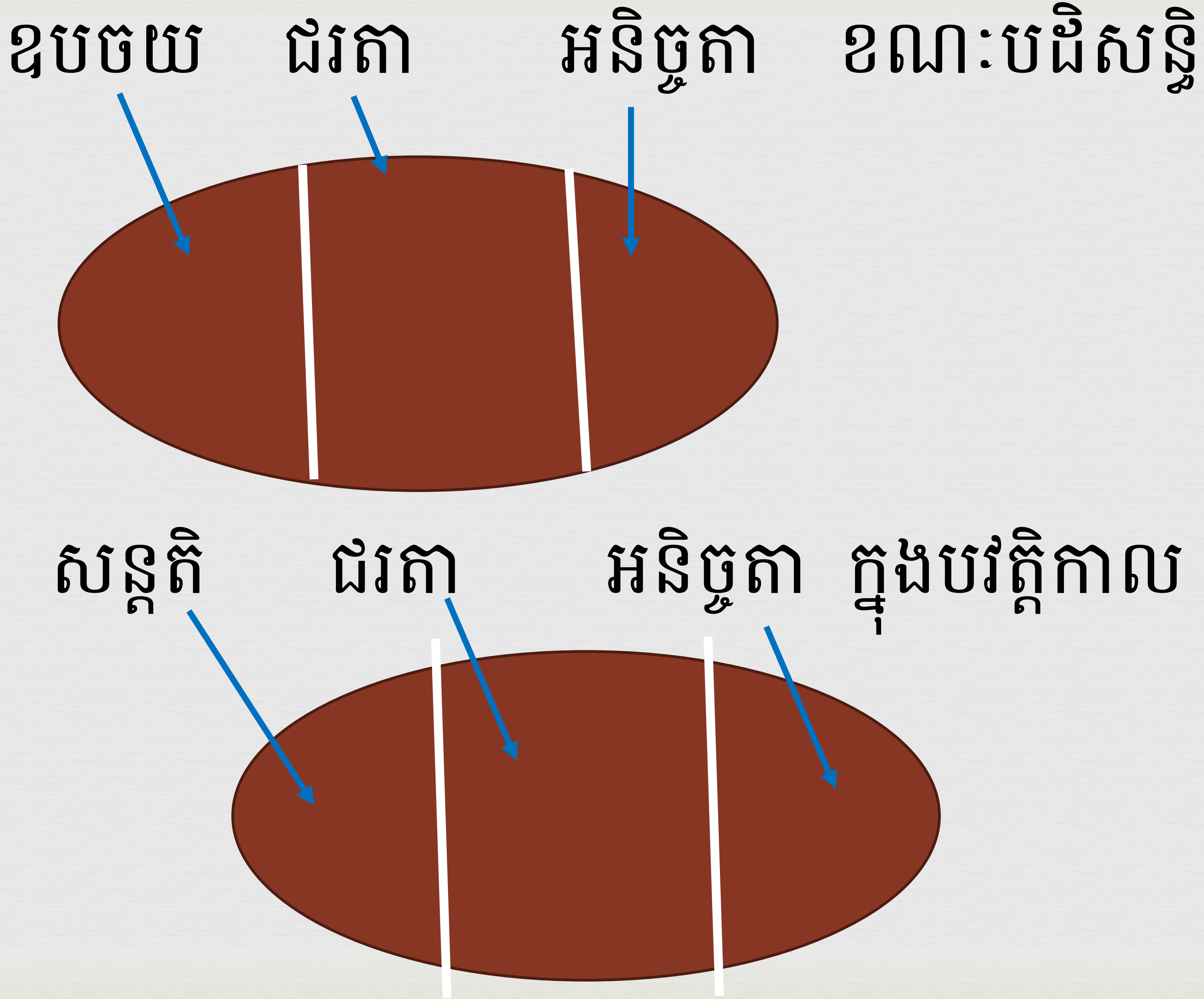
ឧបចយ
ជរតា
អនិច្ចតា
ខណៈបដិសន្ធិ
សន្តតិ
ជរតា
អនិច្ចតា
ក្នុងបវត្តិកាល

ទុក្ខសាការកម្មដ្ឋាន

ទុក្ខស + អាការ + កម្មដ្ឋាន

អង្គអ្នករៀន ៤ យ៉ាង

អ្នករៀនរឿងព្រះត្រៃ	បិដកថ្លៃតាមចំនួន
ប្រកបដោយអង្គបួន	គឺ សុ- ចិ- បុ- លិ- ចាំ ។
សុ- ប្រែថាស្ដាប់គេ	ចិ- គ្មាន់គ្នេរគិតចំណាំ
បុ- ឲ្យសាកសួរសាំ	លិ- ឲ្យចម្លងកត់ត្រា ។
បើអ្នកប្រាសចាកបង់	អំពីអង្គបួនប្រការ
ពុំបានជាអាចារ្យ	រៀនចាស់ស្លាប់ក៏ពុំចេះ ។